

Stel dat we iedereen een basisinkomen geven, zonder voorwaarden. Klinkt te mooi om waar te zijn? Als we weten dat een deel van de bestaande banen gaat verdwijnen door robotisering en algoritmes, en dat het huidige stelsel van uitkeringen- en toeslagen te complex en beschuldigend en fraudegevoelig is, is het dan niet tenminste het onderzoeken waard? Tegenlicht zond vorige zondag de reportage 'Gratis Geld' uit.

Ook Zeronaut.be keek weer naar de uitzending en we verzamelden de reacties en bedenkingen bij onze bloggers.

Isabel Bombeke:

Een groeiende aandacht voor en vraag naar een basisinkomen correspondeert met een mondiale emancipatiebeweging van arbeid en menselijke potentieel. Er is een groeiende behoefte om menselijke creativiteit, werk en innovatie vrijelijk en naar eigen keuze te kunnen ontplooien en ermee te experimenteren in nieuwe samenwerkingsvormen, waarin de gelijkwaardigheid van de deelnemers en hun bijdrage een natuurlijk recht is. De culturele definitie van arbeid komt op zijn kop te staan. Enkele interessante organisaties en/of software om eens door te snuisteren: GNUion, Fair Coop, Ethereum, Found Up. De vraag rest hoe je dan waarde, een inkomen, mee naar huis neemt?

Een basisinkomen raakt ook tot aan de kern van het huidige economische paradigma, het monetaire systeem: een carrousel van onbetaalbaar geworden publieke en private schulden met als politieke oplossingen dwangmatige groei en besparingen? Hierbij zijn de functies om geld als democratiserend middel en als cement voor samenwerking in te zetten compleet afgevlakt. Het is absurd om schaarste van de overheersende munt te verwisselen met schaarste van het immateriële potentieel: het menselijk creëren. De verschillende experimenten, waarvan het basisinkomen één is, zijn strategieën om een dolgedraaid en verstikkend monetair systeem te trotseren. De wijze van financiering of creatie van het basisinkomen wordt in de uitzending enkel toegelicht binnen het huidige economische paradigma: een basisinkomen uitgegeven door een centrale overheid in de overheersende munt. Een diversiteit aan experimenten met verschillende muntsystemen en organisatievormen zijn zeker aan de orde.

Jan van Loo:

Alweer een boeiende tegenlicht reportage over een onderwerp dat volgens ... “weigert te sterven”; het basisinkomen. ... leidde Canada’s grootste sociale onderzoek over het effect van een basisinkomen over een periode van 4 jaar. De conclusies zijn niet onbekend, vele wetenschappers hebben de sociale gevolgen onderzocht als de overlevingsangst wordt weggenomen. Want daar draait het bij een basisinkomen om: een duidelijk signaal dat mensen er willen zijn voor elkaar en een sfeer van vertrouwen scheppen dat iedereen menswaardig kan bestaan. De gevolgen bij het wegnemen van die angst: gezondheid verbeterd (met lagere kosten voor de zorg), ondernemerschap en innovatie nemen toe (door het wegvallen van faalangst), ... Uiteraard gaat dat gepaard met ook wat financiële veranderingen. In tegenlicht wordt het begrotingstekort voor zo’n systeem (wat al bij al nog mee valt) niet echt opgelost tenzij de terloopse vermelding dat er meer belastingen kunnen geïnd worden.

Hopelijk maken ze dus nog een andere aflevering over financiële hervormingen. Ik hoop dat ze dan langsgaan bij James Robertson. Hij pleit (naast het basisinkomen) voor een driedelige financiële hervorming.

- Andere (daarom niet meer) taxatie. Zoals ook Thomas Rau zegt; „belasting op onttrokken waarde”. Een verregaande negatieve impact belasting.
- Andere geld-creatie. Interrest-vrije geld-creatie omdat meer geld produceren om interest te betalen op de schulden van de geld-creatie zelf gewoon absurd is en alleen maar kan leiden tot grotere schulden.
- Andere besteding. Dat niet de banken mogen kiezen waar ze „nieuw geld” in investeren, maar dat dit democratisch kan beslist worden via de overheid. (banken blijven uiteraard wel het geld in omloop beheren)

Zo wordt er grip verkregen op de economie die tenslotte ten dienste staat van mens en milieu, niet omgekeerd. En dan lijkt een basisinkomen ineens heel haalbaar.

Mike van Acoleyen:

We leven met een zware misvatting in ons hedendaags maatschappelijk kader. We denken dat wat nuttig is geld opbrengt en wat geld opbrengt nuttig is. Al de rest zijn randverschijnselen. Nochtans draait onze maatschappij op veel meer dan op betaalde arbeid of op ondernemerschap in de enge zin van het woord. Ook op zorg voor elkaar, op ouderliefde en op een goeie buurt, op tijd voor elkaar en op verbondenheid.

Een basisinkomen voor iedereen geeft daar uitdrukking aan. De maatschappij als geheel genereert welvaart en deelt die welvaart zonder er iemand van uit te sluiten. En het verschil tussen bezoldigde (maar daarom niet steeds nuttige) arbeid en onbezoldigde (maar daarom niet overbodige) deelname aan de maatschappij doet daarbij niet echt te zake.

Een basisinkomen als solidair teken en als boodschap dat een mens er toe doet. En hoeveel is een mens waard? Meer dan een armoede-aalmoes denk ik zo.

Mijn haar rijst ten berge als ik de kritiek daar op hoor. Geld krijgen zonder return on investment, zonder tegenprestatie, of zonder dat die tegenprestatie kwantificeerbaar is. Vooral als ik analyseer uit welke mond die kritiek vaak komt. Mensen die veel meer dan een basisinkomen krijgen, niet uit hun arbeid of hun maatschappijparticipatie, maar uit hun status.

De status van "eigenaar" die omwille daarvan een slokop de borrel neemt bij de arbeid van de werknemers in "zijn" bedrijf. De status van "erfgenaam" van rijke ouders. De status van "aandeelhouder". De status van "hoog-gediplomeerde" die echter nadien niet echt harder werkt of meer zweet laat dan een arbeider zonder diploma. De status van "verantwoordelijke" (CEO bijvoorbeeld) wat in feite neerkomt op houder zijn van een functie met een hoge vrijemarktwaarde, een waarde die bepaald wordt door andere CEO's en raden van beheer van veelverdieners, enz...

Ik denk niet echt dat het kort door de bocht is, maar loon en inkomen zouden enkel afhankelijk mogen zijn van de gepresteerde arbeid, de druppels zweet, ongeacht in welke positie. Wie hard werkt, meer uren, fysiek zwaarder belast, verdient meer. Status brengt geen geld op, met één uitzondering, de status als 'mens', als lid van de maatschappij.

Niel Staes:

Weer een stevige docu van Tegenlicht. Het basisinkomen is uiteraard geen nieuw concept en

er wordt dan ook (terecht?) veel aandacht besteed aan het Mincome-experiment uit de jaren '70. Toch blijkt dat uit invoeren van het basisinkomen in Dauphin anders was dan de huidige invulling. Een fundamenteel verschil, tussen een aanvullend inkomen en een echt basisinkomen, waar iets te licht wordt overgegaan.

In tegenstelling tot het denken over de impact van de 'Nieuwe Makers' staat België, met dank aan Philippe van Parijs en Vivant, toch een stap verder in het economische debat hierover dan Nederland. Ik miste daarom diepgang in de documentaire. Het basisinkomen wijzigt fundamenteel ons maatschappelijk model. Het is geen geleidelijke evolutie, maar een bewuste (noodzakelijke) keuze die een maatschappij maakt, die een ongeziene impact heeft op het functioneren van diezelfde maatschappij. Het is zoals de afschaffing van slavernij of het invoeren van algemeen stemrecht.

Het debat is wel rijper dan je uit deze Tegenlicht zouden vermoeden. Voorlopig durven politieke partijen het woord 'basisinkomen' nog niet in de mond nemen, maar toch wint het stilaan aan steun. Zo was het één van de speerpunten van FYEG (Federation of Young European Greens) tijdens de Europese verkiezingen. Ook Nederland heeft nu met Rutger Bregman een woordvoerder voor het basisinkomen. (Daarom gaf de 'De noodzaak van een Utopie' door Tegenlicht eigenlijk een beter inzicht in het basisinkomen.) Het momentum is dus groeiende, het cijferwerk is volwassener. Enkel is het op dit moment geen politiek debat, maar daar kan de komende vijf jaar wel eens verandering in komen.

Bekijk de volledige Tegenlicht-reportage bij VPRO:

